

Signalementen

Jean-Claude Piris

The Lisbon Treaty. A Legal and Political Analysis.

Cambridge: Cambridge University Press, 2010; (Cambridge Studies in European Law and Policy); xxii + 426 blz.; € 85,=; ISBN: 978-0-521-14234-2

Deze studie is een juridische en politieke analyse van het Verdrag van Lissabon, dat in 2007 getekend werd en in de daaropvolgende jaren door de EU-lidstaten werd geratificeerd. Het verdrag is volgens de auteur Jean-Claude Piris, de (Franse) directeur-generaal van de 'Legal Service of the Council of Europe', een complex document, dat 'wil het begrepen worden, een gedetailleerde analyse behoeft'. In historisch en politiek perspectief schetst hij de totstandkoming en analyseert hij de

voorzieningen van het verdrag en de invloed daarvan op het 'democratisch kader' van de Europese Unie. In acht hoofdstukken behandelt hij de volgende onderwerpen zoals die in het verdrag hun weerslag vinden: oorsprong; algemene voorzieningen; democratie; fundamentele rechten; vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid; instituties; externe betrekkingen; en ten slotte financiële, economische, sociale en andere interne kwesties. Piris concludeert dat het primaire doel van het Europese

project is 'verzoening en vrede' te bewerkstelligen tussen volkeren die elkaar eeuwenlang hebben bevochten. Hier bovendien gaat het doel een gemeenschappelijk beleid te voeren op sommige terreinen en samen te werken op andere gebieden, ter handhaving en verbetering van de levenswijze en belangen van de burgers van Europa. Voor de bevordering van dergelijke doeleinden blijken de middelen die daarvoor in het verleden werden aangewend, zoals intergouvernementele samenwerking en de klassieke internationale organisaties, tekort te schieten. 'The absolute priority should now be to enhance the EU's democratic legitimacy and improve its visibility.' (*F.v.d.B.*)

Bibi van Ginkel & Frans-Paul van der Putten (red.)

The International Response to Somali Piracy. Challenges and Opportunities.

Leiden/Boston: Martinus Nijhof, 2010; (Instituut Clingendael); xix + 202 blz.; \$ 92,=; ISBN: 978-90-04-18305-6

In deze bundel wordt de piraterij in de kuststreek van Somalië door Scandinavische, Britse, Amerikaanse en Nederlandse deskundigen vanuit uiteenlopende perspectieven belicht. Belangrijk is de vraag hoe de internationale samenwerking verloopt bij de bestrijding ervan. Het betreft hier Somalische kapers die (voornamelijk) koopvaardij schepen in de Golf van Aden en het westelijk deel van de Indische Oceaan belagen. De piraten zijn niet, althans niet formeel, verbonden aan regeringsautoriteiten, maar ze kunnen worden gedefinieerd als 'gangs of private marauders'. Talloze landen en diverse instellingen (zoals de VN, Interpol, de NAVO, de 'International Maritime

Organization' en de 'Contact Group on Piracy of the Coast of Somalia', het in 2009 tot stand gekomen samenwerkingsverband van een groot aantal staten) beijveren zich de piraterij te bestrijden. Behalve met de internationaal erkende maar ineffectieve Federale Regering van de Republiek Somalië, krijgen zij, eventueel, te maken met nog drie 'regeringsentiteiten': een groep islamitische opstandelingen in Zuid- en Centraal-Somalië en twee regionale regeringen van *de facto* autonome gebieden in het Noorden. De bundel bevat een overzicht van de kenmerken van de Somalische piraterij; hier valt de vraag of de enorme kosten van de bestrijding door maritieme

strijdkrachten wel opwegen tegen de geringe resultaten: 'The real damage takes place in Somalia.' Ook komen de geschiedenis en het culturele clansysteem van Somalië aan bod, alsmede de juridische problemen bij de bestrijding en berechting van de piraterij. Mensenrechten kunnen daarbij in het geding komen, bijvoorbeeld bij detentie en uitlevering. In een hoofdstuk over de EU en de scheepvaartsector wordt nagegaan hoe de perspectieven van deze twee bij de bestrijding van kapers en de beveiliging van de vaarroutes betrokkenen nader op elkaar kunnen worden afgestemd. Voorts worden de onderlinge verschillen tussen het optreden van de 'naval actors' bij de bestrijding van piraterij en de instrumenten waarvan zij gebruik maken geanalyseerd, en wordt de inzet van gewapende private veiligheidsdiensten bepleit. Ten

slotte analyseren de redacteuren de moeilijkheden en mogelijkheden van nauwe(re) internationale samenwer-

king. Hoewel er op diverse fronten wordt samengewerkt, is 'the degree of actual cooperation still limited' en

is er tevens sprake van 'clear limits to the space in which further cooperation can develop'. (F.v.d.B.)

Frans-Paul van der Putten & Chu Shulong

China, Europe and International Security. Interests, roles and prospects.

*Londen/New York: Routledge, 2011; xiii +216 blz.; \$ 130,=
ISBN 10: 0-415-58580-5*

De 13 artikelen in deze bundel onderzoeken de rol van, en de betrekkingen tussen, China, Europa en sommige Europese landen op het terrein van de internationale veiligheid. Ze blijven daarbij niet binnen het kader van de bilaterale relaties, maar beschouwen en behandelen Europa en China als 'global security actors'. De artikelen zijn geschreven rondom vier thema's: de wederzijdse percepties en de actuele relaties tussen Europa en China als 'veiligheidsactoren'; de betrekkingen van China en Europa met derden, zoals de Verenigde Staten, Rusland en Iran;

hun houding als actor in multilaterale veiligheidsbenaderingen; en hun rol als (potentiële) veiligheidsactor 'in each other's technological domain or region'. In een concluderend artikel op basis van het verzamelde materiaal vatten de redacteuren samen hoe Europa en China elkaars 'security role' beoordelen, in welke richting de bilaterale veiligheidsrelaties zich ontwikkelen en of en hoe de (zich wijzigende) rol van China en Europa de internationale veiligheid beïnvloedt. Wat dit laatste betreft komen zij tot de conclusie dat de zich ontwikkelende betrekkingen

tussen China en Europa de posities van Rusland en de Verenigde Staten niet serieus hebben beïnvloed. De opkomst van China en de Europese integratie zijn nu eenmaal processen voor de langere termijn, maar het potentieel voor een grotere rol van de kant van China en Europa op veiligheidsterrein is zeker aanwezig. Als China en Europa blijven vasthouden aan het idee dat de wereld bezig is multipolair te worden en dat multilateralisme de manier is om in de 21ste eeuw met wereldproblemen om te gaan, dan is het aan de leiders en de volkeren aan beide zijden te beslissen wat het niveau van hun samenwerking moet zijn wat betreft internationale veiligheidsvraagstukken. (F.v.d.B.)

Françoise Companjen, László Marác & Lia Versteegh (red.)

Exploring the Caucasus in the 21st Century. Essays on Culture, History and Politics in a Dynamic Context.

*Amsterdam: Pallas Publications, 2010; 254 blz.; € 29,50;
ISBN: 978-90-8964-183-0*

De Kaukasus is een soort bufferzone tussen Rusland, Turkije en Iran, alsmede tussen de islam en het orthodoxe christendom. Door een bergketen wordt het verdeeld in Noord- en Zuid-Kaukasus. Het is een etnisch, linguïstisch en godsdienstig zeer divers gebied, met bloedige onderlinge conflicten. Het uiteenvallen van de Sovjetunie luidde de onafhankelijkheid van de Sovjetrepublieken in de Kaukasus in. Zij kwamen in de toenemende belangstelling van het Westen te staan. Er waren oorlogen die over de autonome gebieden binnen de republieken werden uitgevochten (Tsjetsjenië, Zuid-Ossetië,

Abchazië, Nagorno-Karabach), er was de Roze Revolutie in Georgië in november 2003 en de oorlog tussen Rusland en Georgië over het separatistische Zuid-Ossetië in 2008 – een oorlog die Rusland een vredesmissie noemde. De dreiging van het islamitisch fundamentalisme en het terrorisme in de Kaukasus, de positie van een land als Georgië en van de NAVO, de oliekwestie en de bouw van een pijpleiding, het groeiend 'autoritarisme' in de politiek en de nog onopgeloste en 'bevroren' conflicten in de regio kregen aandacht van de westerse media. Maar dit alles creëerde tevens een behoefte

aan informatie over en wetenschappelijke analyse van de historische, culturele en politieke achtergronden van dit zo complexe gebied. In de elf essays komen dan ook linguïstische beschouwingen, het etnisch-politiek arrangement van de volkeren van de Kaukasus, de invloed die er van het Tsaristische Rijk en de Sovjetunie op de Kaukasus uitging, alsmede de Arabische invloed aan bod. In 'An Island of Classical Arabic in the Caucasus: Dagestan' treft men analyses aan van het conflict tussen Tsjetsjenië en Rusland, van het groeiend politiek 'autoritarisme' en het voortdurende debat over 'etniciteit'. Verder zijn er essays over de Georgisch-Russische oorlog van 2008, over de juridische aspecten van de integriteit van Georgië en

over de status van Abchazië en Zuid-Ossetië. (Dit tegen de achtergrond van onderhandelingen in Genève

en de erkenning van beide ‘landen’ door de Russische Federatie en Nicaragua). Ten slotte is er een essay

over de vrijheid van meningsuiting in Armenië en Azerbeidzjan. (F.v.d.B.)

Omano Edigheji (red.)

Constructing a democratic developmental state in South Africa; potentials and challenges.

Kaapstad: HSRC Press, 2010; ix + 326 blz.; \$ 43.31; ISBN: 978-07969-2333-2

Deze lijvige bundel is gewijd aan de vraag of, en hoe, het mogelijk is Zuid-Afrika te ontwikkelen tot democratische ‘developmental state’. Een hele toer, als men bedenkt dat de ‘Scandinavische landen’ (Noorwegen en Zweden) in de bundel met deze titel worden aangeduid. Bovendien dient het een democratische en sociale staat te zijn; de huidige crisis heeft de ‘leegte’ aangetoond van de ‘efficiënte markthypothese’, van de zogenaamd zichzelf regulerende markt, en bij de opbouw van een democratische ‘developmental state’ is een stimulerende en ondersteunende rol voor de staat weggelegd. Tegen deze achtergrond worden in

de volgende 13 hoofdstukken de ideeën en potenties van een dergelijke staat in Zuid-Afrika nagegaan, en de moeilijkheden die zich bij de opbouw daarvan zullen voordoen. Het eerste deel, ‘Conceptional issues and historical experiences’, bevat onder meer een artikel over wat er voor de ontwikkeling van een democratische ‘developmental state’ nodig is. Ook het gevaar dat zich voordoet als een land zich te zeer baseert op de ontginning en de inkomsten van natuurlijke hulpbronnen, waardoor industrialisatie wordt afgeremd – de zg. ‘resource curse’ – komt aan bod. In dit geval wordt onder meer verwezen naar Noorwegen, dat wat

zijn economie betreft te eenzijdig steunt op de exploitatie van olie. Het tweede deel behandelt het politieke en economische beleid. Een van conclusies in dit deel is dat Zuid-Afrika nog een lange weg heeft te gaan als het méér wil dan alleen maar ‘aspire to be a developmental state’. In het derde en vierde deel worden het Zuid-Afrikaanse macro-economische en industriële beleid en het huidige (kwijnende) institutionele landschap, alsmede de toenemende bureaucratie, onder de loep genomen. Het laatste artikel bevat een analyse van de ‘agrarische kwestie’. Ook hier valt een negatieve conclusie. Deze kwestie heeft nog geen begin van een oplossing gevonden, zodat een ontwikkeling in de zin van ‘enhancing human capabilities’ buiten het gezichtsveld ligt. (F.v.d.B.)